Pracovník/pracovnice pro odpadové hospodářství (kód: 16-009-H)

Autorizující orgán: Ministerstvo životního prostředí
Skupina oborů: Ekologie a ochrana životního prostředí (kód: 16)
Týká se povolání: Pracovník odpadového hospodářství
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v požadavcích na odpady a jejich vlastnosti	3
Orientace ve shromažďování odpadů	3
Skladování odpadů u původce	3
Separace a třídění odpadů	3
Manipulace s odpady u původce	3
Zajišťování dat o odpadech pro vedení dokumentace u původce	3
Dodržování požadavků bezpečnostních předpisů při manipulaci s odpady u původce	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 07.10.2020

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v požadavcích na odpady a jejich vlastnosti

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Uvést alespoň sedm nebezpečných vlastností odpadu a jejich označení podle zákona o odpadech č. 185/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Ústní ověření
b) Vysvětlit význam pěti předložených grafických symbolů pro označování nebezpečných odpadů a odpadů obalů nebezpečných látek a směsí	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Vyhledat a uvést z vyplněného modelového identifikačního listu informace o nebezpečných vlastnostech odpadu a bezpečnostní opatření při manipulaci s odpadem	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Uvést příklady výrobků, které pravděpodobně obsahují olovo, rtuť, kadmium, šestimocný chróm, polybromované bifenyly (PBB) nebo polybromované difenylethery (PBDE)	Ústní ověření
e) Uvést příklady výrobků, které pravděpodobně obsahují azbest nebo skelná vlákna	Ústní ověření
f) Vysvětlit význam číslic šestimístného katalogového čísla druhů odpadů, zařazení a označení odpadů do kategorie pro další nakládání s nimi na základě předloženého modelového příkladu	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Vysvětlit, co je vybraný výrobek a systém zpětného odběru / odděleného sběru	Ústní ověření
h) Popsat způsoby využívání a odstraňování odpadů	Písemné ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace ve shromažďování odpadů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Uvést požadavky na vybavení shromažďovacích míst odpadů původce	Písemné ověření
b) Popsat vybavení potřebné k zajištění údržby místa a nádob ke shromažďování odpadů	Písemné ověření
c) Popsat požadavky na shromažďování a skladování vyřazených pneumatik	Ústní ověření
d) Popsat požadavky na shromažďování a skladování odpadních olejů a vyjmenovat látky, které nesmějí být smíšeny s odpadními oleji	Ústní ověření
e) Popsat požadavky na shromažďování a skladování vyřazených elektrických akumulátorů, baterií, zářivek a výbojek	Ústní ověření
f) Popsat požadavky na shromažďování a skladování vyřazených elektrických a elektronických zařízení	Ústní ověření
g) Vysvětlit důvody pro stanovení požadavků na separovaný sběr odpadů, které mají být přednostně využity	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Skladování odpadů u původce

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Navrhnout požadavky na vybavení skladů a skladovacích prostředků pro nebezpečné odpady u původce	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Navrhnout příklady opatření, kterými se může předejít nežádoucímu znehodnocení nebo úniku skladovaných odpadů	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Popsat zajištění údržby a havarijní připravenosti skladovacích míst a jejich vybavení v souladu s předpisy	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Separace a třídění odpadů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vizuálně identifikovat a vytřídit v předloženém vzorku odpady legované a nelegované oceli, mědi a hliníku	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Roztřídit a určit podle identifikačních symbolů na odpadech obalů druhy plastů, ze kterých jsou vyrobeny	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Provést manuální separaci odpadů podle druhů a zdůvodnit separaci odpadů s použitím jednoduchých prostředků a zařízení	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Stanovit odhadem v předloženém vzorku podíl nebezpečných odpadů a znečištění	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Stanovit obsah těžkých kovů a zakázaných látek v plastech pomocí přenosného analytického přístroje s použitím návodu k přístroji	Praktické předvedení
f) Uvést, které fyzikální nebo chemické vlastnosti odpadů jsou zjišťovány měřením na místě pomocí ručních přístrojů	Ústní ověření
g) Vysvětlit způsoby a význam identifikačního značení obalů z hlediska použitého materiálu a využití materiálu	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Manipulace s odpady u původce

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Pro přepravu nebezpečných odpadů vybrat z nabídky odpovídající přepravní štítky a označit jimi přepravní obaly.	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Posoudit úplnost vyplnění modelového ohlašovacího listu pro přepravu nebezpečných odpadů pro území ČR a doplnit chybějící údaje	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Navrhnout opatření zamezující smíchání nebo znečištění odpadů při manipulaci s odpady u původce a v průběhu přepravy odpadů	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Zajišťování dat o odpadech pro vedení dokumentace u původce

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat způsob získávání dat nutných k vyplnění interního provozního dokumentu, vedeného ke sběru a shromažďování odpadů produkovaných u původce na základě předloženého modelového dokumentu	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Posoudit obsah a úplnost předloženého modelového dokumentu k vedení průběžné evidence při předávání odpadů oprávněné osobě a případně uvést zdroj/zdroje k doplnění chybějících dat	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Dodržování požadavků bezpečnostních předpisů při manipulaci s odpady u původce

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Uvést možná technická opatření u původce pro manipulaci, skladování a přípravu k přepravě nebezpečného odpadu	Ústní ověření
b) Vybrat z nabídky doporučené osobní ochranné pracovní prostředky k ochraně dýchacích orgánů, očí, rukou a ostatních částí těla při manipulaci, skladování a přepravě odpadu	Praktické předvedení
c) Popsat protipožární opatření na místech určených ke shromažďování, skladování a přepravě odpadů	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede AOs do Záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonávání pracovních činností této profesní kvalifikace je vyžadována a prokazuje se lékařským potvrzením (viz odkaz na povolání v NSP: https://www.nsp.cz/jednotka-prace/pracovnik-odpadoveho-hosp#zdravotni-zpusobilost).

Při písemném ověřování kritérií hodnocení uchazeč na PC nebo označených listech papíru vypracuje podle zadání popis, charakteristiku, seznam požadavků, parametrů, doplněné o jejich vysvětlení nebo zdůvodnění.

Při praktickém ověřování kritérií hodnocení bude posuzována schopnost uchazeče využívat předpisy, návody a dokumenty v reálných podmínkách, a to z hlediska jejich účelu, ochrany životního prostředí a bezpečnosti práce. Autorizovaná osoba připraví ke zkoušce modelové situace pro praktické ověřování. Modelové/vzorové podklady pro praktické ověření (provozní řád, interní normy, vzorky materiálů a odpadů, specifikace k odpadům, údaje z průběžné evidence) dostane uchazeč k dispozici v době přípravy na zkoušku.

Kompetence **Orientace v požadavcích na odpady a jejich vlastnosti**, kritérium b)
- Autorizovaná osoba ke zkoušce připraví soubor grafických symbolů pro označování nebezpečných odpadů.

Kompetence **Orientace v požadavcích na odpady a jejich vlastnosti**, kritérium c)
- Autorizovaná osoba ke zkoušce připraví nejméně tři modelově vyplněné identifikační listy nebezpečných odpadů.

Kompetence **Orientace v požadavcích na odpady a jejich vlastnosti***,* kritérium f)
- Autorizovaná osoba ke zkoušce připraví tři příklady odpadů (kovů, plastů a vyřazených zařízení), označených katalogovým číslem a kategorií odpadu, na kterých uchazeč vysvětlí význam katalogového čísla a zařazení odpadu do kategorie. Uchazeč může použít katalog odpadů.

Kompetence **Separace a třídění odpadů***,* kritérium a)
- Autorizovaná osoba připraví vzorek odpadů kovů, který bude obsahovat odpady nelegované oceli, legované oceli, hliníku, mědi, součástek (např. malého elektromotoru) a nečistoty (např. dřevo, zeminu).

Kompetence **Separace a třídění odpadů***,* kritérium b)
- Autorizovaná osoba připraví vzorek několika druhů odpadů obalů plastů s identifikačními symboly.

Kompetence **Separace a třídění odpadů***,* kritérium c)
- Autorizovaná osoba připraví jednoduché nářadí a ochranné pracovní pomůcky, aby uchazeč mohl oddělit některé frakce odpadů ze vzorku odpadů kovů, plastů nebo součástky (uchazeč uvede, u kterých frakcí by bylo vhodné oddělení řezáním, broušením nebo drcením).

Kompetence **Separace a třídění odpadů***,* kritérium d)
- Autorizovaná osoba použije pro plnění kritéria vzorky připravené ke kriteriu a).

Kompetence **Manipulace s odpady u původce***,* kritérium a)
- Autorizovaná osoba připraví modelově vyplněné štítky k označení přepravního obalu pro nebezpečné odpady. Uchazeč přiřadí štítky ke třem odpadům se zadanými nebezpečnými vlastnostmi.

Kompetence **Manipulace s odpady u původce***,* kritérium b)
- Autorizovaná osoba připraví tři modelově vyplněné neúplné ohlašovací listy pro přepravu nebezpečných odpadů po ČR. Úkolem uchazeče je dokument posoudit a navrhnout jeho doplnění.

Kompetence **Zajišťování dat o odpadech pro vedení dokumentace u původce***,* kritérium a)
- Autorizovaná osoba připraví modelový interní dokument, např. část dokumentu EMS nebo QMS nebo jiného dokumentu, přijatého k odpadům vznikajícím v organizaci.

Kompetence **Zajišťování dat o odpadech pro vedení dokumentace u původce**, kritérium b)
- Autorizovaná osoba připraví modelový interní dokument, např. část dokumentu EMS nebo QMS, přijatého k odpadům. Úkolem uchazeče je dokument posoudit a navrhnout jeho doplnění.

Kompetence **Dodržování požadavků bezpečnostních předpisů při manipulaci s odpady u původce**, kritérium b)
- Autorizovaná osoba připraví ke zkoušce soubor osobních ochranných pracovních prostředků.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

a) Střední vzdělání s výučním listem ve skupině oborů strojírenství nebo chemie a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti související s výkonem činností v odpadovém hospodářství ve výrobních zařízeních nebo v zařízeních k nakládání s odpady nebo ve funkci učitele praktického vyučování v oblasti odpadového hospodářství.
b) Střední vzdělání s maturitní zkouškou ve skupině oborů strojírenství nebo chemie nebo průmyslová ekologie a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti související s výkonem činností v odpadovém hospodářství ve výrobních zařízeních nebo v zařízeních k nakládání s odpady nebo ve funkci učitele praktického vyučování v oblasti odpadového hospodářství.
c) Vyšší odborné vzdělání ve skupině oborů strojírenství nebo chemie nebo průmyslová ekologie a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti související s výkonem činností v odpadovém hospodářství ve výrobních zařízeních nebo v zařízeních k nakládání s odpady nebo ve funkci učitele praktického vyučování v oblasti odpadového hospodářství.
d) Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na strojírenství nebo chemii nebo průmyslovou ekologii nebo procesní nebo materiálové inženýrství a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti související s výkonem činností v odpadovém hospodářství ve výrobních zařízeních nebo v zařízeních k nakládání s odpady nebo ve funkci učitele odborných předmětů nebo praktického vyučování v oblasti odpadového hospodářství.
e) Profesní kvalifikace 16-009-H Pracovník pro odpadové hospodářství a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti související s výkonem činností v odpadovém hospodářství ve výrobních zařízeních nebo v zařízeních k nakládání s odpady.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnoticím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo životního prostředí, www.mzp.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Pro zajištění zkoušky podle tohoto hodnoticího standardu musí mít autorizovaná osoba k dispozici zkušební místnost odpovídající hygienickým a bezpečnostním předpisům a dále uvedené vybavení:

- přístup k věcně dotčeným zákonům, vyhláškám, předpisům a normám z oblasti ochrany životního prostředí, odpadů, chemických látek, integrovaného registru znečištění, integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností, bezpečnosti práce, systémů environmentálního managementu ve znění pozdějších předpisů (materiály v elektronické nebo tištěné podobě)
- vzorek odpadů oceli a litiny, vhodný k vizuálnímu posouzení, obsahující rovněž odpad hliníku, mědi, nedemontované různě složité součástky, znečištění (např. plasty, dřevo), umístěný ve shromažďovacím prostředku, který odpovídá technickým požadavkům právních předpisů
- vzorek několika druhů odpadů obalů plastů, vhodný k vizuálnímu posouzení, umístěný ve shromažďovacím prostředku, který odpovídá technickým požadavkům právních předpisů
- modelové interní provozní dokumenty, modelově vyplněné identifikační listy nebezpečných odpadů, modelové formuláře k evidenci odpadů a k hlášení o produkci odpadů, modelové dokumenty k přepravě odpadů
- štítky a grafické symboly k označování nebezpečných vlastností odpadů, nebezpečných odpadů, přepravních obalů a prostředků pro nebezpečné odpady
- přenosný analytický přístroj pro měření obsahu těžkých kovů a zakázaných látek v plastech
- místo k provedení manuální separace / oddělení frakcí odpadu, resp. oddělení pomocí jednoduchých nástrojů, s odpovídajícím opatřením proti úniku znečištění
- jednoduché nářadí k oddělení frakcí odpadů
- osobní ochranné pracovní prostředky
- PC a přístup k internetu

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 30 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přípravu a přestávky) je 5 až 7 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.
Písemné ověřování je součástí způsobů ověřování kritérií hodnocení a celkově činí 120 minut z času vlastní zkoušky.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro lesní a vodní hospodářství a životní prostředí, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
RNDr. Anna Christianová, OSVČ
Ircon, s. r. o., Praha
Donnelley Prague s. r. o.
Kovohutě Příbram nástupnická, a. s.
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze